

IR-10.2 NÁZVOSLOVÍ ORGANOKOVOVÝCH SLOUČENIN PŘECHODNÝCH PRVKŮ

IR-10.2.1 Koncepty a konvence

(Adiční) názvosloví koordinačních sloučenin (obecné definice a pravidla, která jsou uvedena v kapitolách IR-9.1 a IR-9.2) poskytují základ systému, který je zde použit pro nazývání organokovových sloučenin přechodných kovů. Obecné koncepty koordinační chemie mohou být aplikovány i na organokovové sloučeniny.

Příklady:

17. $[\text{OsEt}(\text{NH}_3)_5]\text{Cl}$ pentaammin(ethyl)osmium(1+) chlorid

18. $\text{Li}[\text{CuMe}_2]$ lithium dimethylkuprát(1-)

další příklady vybrané z textu

$[\text{Ir}(\text{CO})\text{Cl}(\text{PPh}_3)_2]$, $[\text{RhI}_2(\text{Me})(\text{PPh}_3)_2]$, $[\text{W}(\text{CO})_6]$

IR-10.2.6 Názvosloví metallocenů

První sloučeninou přechodného kovu obsahující jako ligandy pouze karbocyklické kruhy byl bis(η^5 -cyklopentadienyl)ferrum $[\text{Fe}(\eta^5\text{-C}_5\text{H}_5)_2]$, který má “sendvičovou” strukturu s dvěma rovnoběžnými η^5 - nebo π -kruhy. Zjištění, že tato sloučenina podléhá elektrofilní substituci, podobné aromatickému chování benzenu, vedla k vytvoření nesystematického názvu „ferrocen“ a podobným názvům pro ostatní „metalloceny“.

Příklady:

1. $[\text{V}(\eta^5\text{-C}_5\text{H}_5)_2]$ vanadocen

2. $[\text{Cr}(\eta^5\text{-C}_5\text{H}_5)_2]$ chromocen

3. $[\text{Co}(\eta^5\text{-C}_5\text{H}_5)_2]$	kobaltocen
4. $[\text{Ni}(\eta^5\text{-C}_5\text{H}_5)_2]$	nickelocen
5. $[\text{Ru}(\eta^5\text{-C}_5\text{H}_5)_2]$	ruthenocen
6. $[\text{Os}(\eta^5\text{-C}_5\text{H}_5)_2]$	osmocen

IR-10.3 NÁZVOSLOVÍ ORGANOKOVOVÝCH SLOUČENIN NEPŘECHODNÝCH PRVKŮ

IR-10.3.1 Úvod

Názvosloví organokovových sloučenin nepřechodných prvků je oblast, která se v současnosti rozvíjí. Tato část stručně popisuje klíčové aspekty pojmenovávání těchto sloučenin a ponechává ucelený popis této oblasti na budoucí IUPAC projekt. Podrobné informace o názvosloví organických sloučenin obsahujících prvky 13-16. skupiny lze nalézt v částech P-68 a P-69 odkazu 3.

V principu mohou být všechny organokovové sloučeniny, ať už prvků přechodných nebo nepřechodných kovů, pojmenovány pomocí adičního systému názvosloví, které se používá pro koordinační sloučeniny. Příklady těchto názvů jsou uvedeny v kapitolách IR-7.2 a IR-7.3. Sloučeniny prvků, jako jsou bor, křemík, arsen a selen se často považují za organokovové a mohou tedy být běžně pojmenovány jako deriváty zdrojových hydridů, u nichž jsou pomyslně substituovány vodíkové atomy příslušnými substitučními skupinami.

Pro organokovové sloučeniny prvků 13-16. skupiny se doporučuje, aby byly pojmenovány substituční procedurou, zatímco sloučeniny 1. a 2. skupiny za pomocí adičního názvoslovného systému. V případech, kdy známo pouze omezené množství strukturních informací, tak lze použít kompoziční názvosloví. Když organokovová sloučenina obsahuje dva nebo více centrálních atomů (které mohou být spojeny podle výše uvedených doporučení s různými názvoslovnými systémy), tak

je nutné vybrat základ názvu. Obecná pravidla jsou doporučena v kapitole IR-10.4.

IR-10.3.2 Organokovové sloučeniny 1. a 2. skupiny

Organokovové sloučeniny 1. a 2. skupiny s definovanou koordinační strukturou je pojmenovávají podle adičního názvoslovného systému. Obecné definice a pravidla tohoto systému jsou uvedena v kapitolách IR-7, IR-9.1 a IR-9.2.

Příklady:

1. $[\text{BeEtH}]$ ethylhydridoberyllium nebo ethanidohydridoberyllium

2. $\text{Na}(\text{CHCH}_2)$ natrium ethenid (kompoziční název)

$\text{Na}-\text{CH}=\text{CH}_2$ nebo $[\text{Na}(\text{CH}=\text{CH}_2)]$ ethenidonatrium, ethenylnatrium nebo vinylnatrium

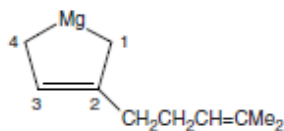
3. $[\{\text{Li}(\text{OEt}_2)(\mu_3\text{-Ph})\}_4]$ tetrakis[(ethoxyethan)(μ_3 -feny)lithium] nebo tetrakis[(μ_3 -benzenido)(ethoxyethan)lithium]

4. $2\text{Na}^+(\text{Ph}_2\text{CCPh}_2)^{2-}$ dinatrium 1,1,2,2-tetrafenylethan-1,2-diid (kompoziční název)

$\text{Ph}_2\text{C}(\text{Na})-\text{C}(\text{Na})\text{Ph}_2$ (μ -1,1,2,2-tetrafenylethan-1,2-diyl)dinatrium nebo

(μ -1,1,2,2-tetrafenylethan-1,2-diido- $\kappa^2 C^1, C^2$)dinatrium

5.

[2-(4-methylpent-3-en-1-yl)but-2-en-1,4-diyl]magnesium nebo

[2-(4-methylpent-3-en-1-yl)but-2-en-1,4-diido- $\kappa^2 C^1, C^4$]magnesium

6. $[\text{Mg}(\eta^5\text{-C}_5\text{H}_5)_2]$ bis(η^5 -cyklopentadienyl)magnesium nebo

bis(η^5 -cyklopentadienido)magnesium

7. $[\text{Pph}_4][\text{Li}(\eta^5\text{-C}_5\text{H}_5)_2]$ tetrafenylfosfanium bis(η^5 -cyklopentadienyl)lithiát(1-)

8. LiMe lithium methanid (kompoziční název)

[LiMe] methyllithium

$[(\text{LiMe})_4]$ tetra- μ_3 -methyl-tetalithium

$(\text{LiMe})_n$ poly(methyllithium)

9. MgIme magnesium jodid methanid (kompoziční název)

[MgI(Me)] jodido(methanido)magnesium (adiční název koordinačního typu)

[MgMe]I methylmagnesium jodid (kompoziční název s formální elektropositivní částí

pojmenovanou pomocí adičního názvosloví)

$[\text{MgI}(\text{Me})]_n$ poly[jodido(methanido)magnesium] nebo poly[jodido(methyl)magnesium]

IR-10.3.2 Organokovové sloučeniny 13–16. skupiny

Organokovové sloučeniny 13-16. skupiny se pojmenovávají podle substitučního systému názvosloví, popsáném v kapitole IR-6. Název základního hydridu (vytvořeného podle pravidel v kapitole IR-6.2) je modifikován pomocí předpon, které vyjadřují nahrazení vodíků zdrojového hydridu substituenty. Předpony by měly být v příslušném tvaru určeném pro substituenty (chloro, methyl, sulfanyliden atd.) a ne ve tvaru určeném pro ligandy (chlorido, methanido, sulfido atd).

Příklady:

1. AlH_2Me methylaluman

2. AlEt_3 triethylaluman

3. $\text{Me}_2\text{CHCH}_2\text{CH}_2\text{In}(\text{H})\text{CH}_2\text{CH}_2\text{CHMe}_2$ bis(3-methylbutyl)indigan

4. $\text{Sb}(\text{CH}=\text{CH}_2)_3$ triethenylstiban nebo trivinylstiban
5. SbMe_5 pentamethyl- λ^5 -stiban
6. $\text{PhSb}=\text{SbPh}$ difenyldistiben
7. GeCl_2Me_2 dichlorodimethylgerman
8. $\text{GeMe}(\text{SMe})_3$ methyltris(methylsulfanyl)german
9. BiI_2Ph diiodo(fenyl)bismuthan
10. $\text{Et}_3\text{PbPbEt}_3$ hexaethyl diplumban
11. SnMe_2 dimethyl- λ^2 -stannan
12. $\text{BrSnH}_2\text{SnCl}_2\text{SnH}_2(\text{CH}_2\text{CH}_2\text{CH}_3)$ 1-bromo-2,2-dichloro-3-propyltristannan
13. $\text{Me}_3\text{SnCH}_2\text{CH}_2\text{C}\equiv\text{CSnMe}_3$ but-1-yn-1,4-diylbis(trimethylstannan)